

РАМАН СКІРМУНТ

страчаны шанс БНР

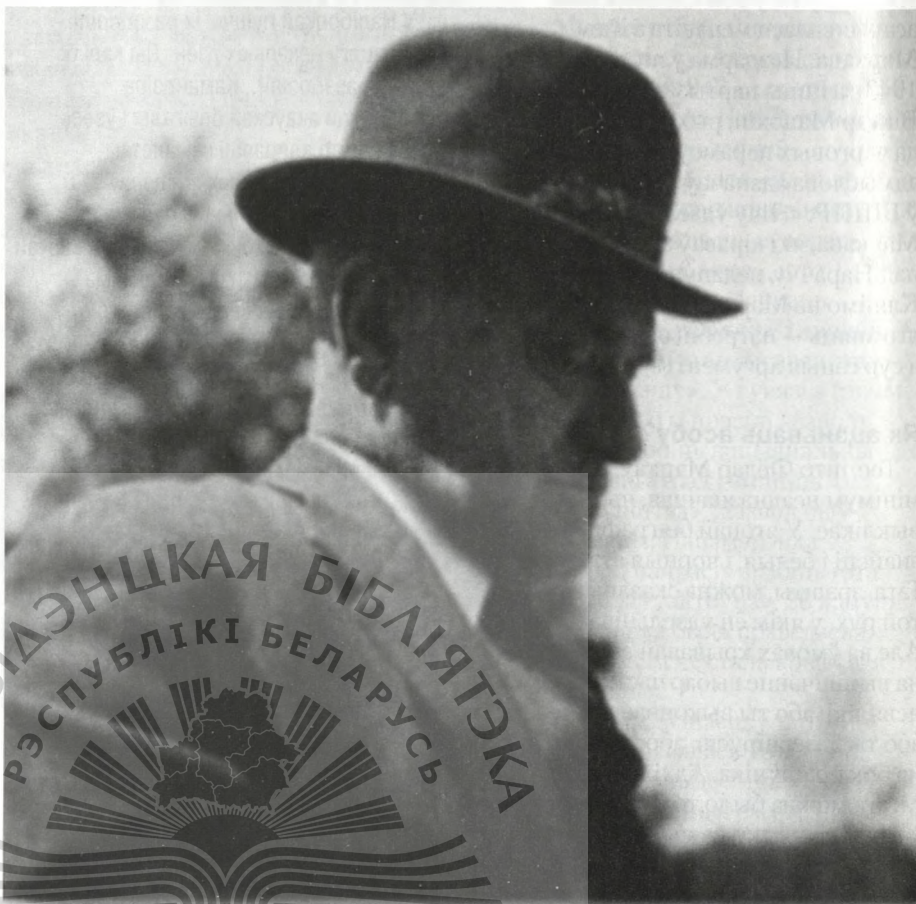
Ці мог у 1918 годзе лёс Беларускай Народнай Рэспублікі скласціся інакш? Ці магла тады Беларусь, як Літва або Польшча, стаць незалежнай? Доктар гістарычных навук **Алесь Смалянчук** бачыць страчаны шанс на гэта, аналізуючы біяграфію Рамана Скірмунта.

Беларуская гісторыя XX стагоддзя была гісторыяй без Скірмунтаў і Радзівілаў. Падчас рэвалюцыі 1917–1918 гадоў перамагла радыкальная сацыялістычная дактрына, якая абярнулася фізічным вынішчэннем «буржуаў» і старой інтэлігенцыі. Разам з імі знішчаліся традыцыі шляхецтва ў культурным і палітычным жыцці.

Памешчык, прадпрымальнік, краёвец

Раман Скірмунт (1868–1939) належаў да вядомага роду, які з XVI стагоддзя валодаў землямі на Палессі, а ў XIX стварыў у Парэччы на Піншчыне буйны прамысловы комплекс і ператварыўся ў дынастыю прадпрымальнікаў. Раман Скірмунт удзельнічаў у кіраванні гаспадаркай маёнтка з 15 гадоў, а пры канцы XIX стагоддзя стаў яе галоўным менеджарам.

У палітыку ён прыйшоў у перыяд рэвалюцыі 1905–1907 гадоў, калі імперыя пераўтваралася ў парламенцкую манархію, а былыя «падданыя» сталі прэтэндаваць на ролю «грамадзян» сваёй айчыны. Айчынай Рамана Скірмунта была гістарычная Літва, і пачатак яго кар’еры як палітыка быў звязаны

Раман Скірмунт, 1930-я. Цікава, што пасляхавы палітык **Раман Скірмунт не меў закончанага асветы**. Ён вучыўся ў Рыжскай гарадской гімназіі, але ў 15 гадоў вярнуўся дадому.

з «краёвай ідэяй». Краёўцы верылі ў магчымасць федэрацыі народаў Вялікага Княства Літоўскага.

На чале беларускага руху

Дэпутатам Дзяржаўнай Думы Раман Скірмунт стаў у 1906 годзе. Тады ён увайшоў у склад дэпутацкай групы «Краёвае кола Літвы і Русі» («Група заходніх ускраін»). Яна аб’ядналася

аўтанамістаў і адстойвала інтарэсы беларуска-літоўскіх памешчыкаў.

З беларускім рухам Скірмунт зблізіўся пры канцы 1916 года пад уплывам Максіма Багдановіча. Паэт працаваў сакратаром у губернскай камітэце па харчаванні, якім кіраваў Скірмунт. Пра ролю Багдановіча ў гэтым «прыцягненні» палескага памешчыка заявіў следчым АГПУ (справа «Саюза валалення Беларусі») Аркадзь Смоліч, які быў вельмі блізім

да Багдановіча ў менскі перыяд яго жыцця. У выніку Скірмунт апынуўся ў эпіцэнтры маладога руху за незалежнасць Беларусі. Калі ствараецца Беларускі нацыянальны камітэт (БНК), Скірмунт — нядаўні дэпутат і адзін з самых багатых людзей Беларусі — натуральным чынам узначаліў яго.

Менавіта Скірмунт адным з першых загаварыў пра аўтаномію Беларусі ў межах дэмакратычнай і федэратыўнай Расіі. Разумеючы важнасць адзінства ўсіх наяўных палітычных сіл, ён здолеў паразумецца з беларускімі сацыялістамі, а таксама прывёў у БНК людзей заможных: княгіню Марыю Магдалену Радзівіл, князя Антонія Радзівіла, князя Гераніма Друцкага-Любецкага, землеўласніка Эдварда Вайніловіча.

радстаўніцтва ўголас загаварыла за незалежнасць Беларусі. Лукаючы саюзнікаў, яно пачало ўладжваць адносіны з нямецкімі ўладамі.

Савецкая гістарыяграфія асуджала ўсе кантакты паміж дзеячамі беларускага руху

беларускіх сацыялістаў, гэтым разам на зварот адказалі, прызнаючы (!) справядлівасць беларускіх прэтэнзій. У беларускім руху з'явілася палітычная сіла, якая пачала дыялог з Берлінам, маючы на мэце дасягненне незалежнасці.

Спроба сфарміраваць урад БНР

Між тым 25 сакавіка 1918 года Рада БНР прыняла Трэцюю Устаўную грамату, якая абвяснічала незалежнасць Беларускай Народнай Рэспублікі. Каб гэтая дэкларацыя ажыццявілася, трэба было дамагчыся прызнання незалежнасці з боку «вялікіх дзяржаў». Беларускі камітэт у Вільні (Антон Луцкевіч), а таксама Народны сакратарыят БНР у Менску (Язэп Варонка) разлічвалі перадусім на Германію, якая ўжо прызнала незалежнасць

Скірмунт спрабаваў прывабіць у беларускі рух арыстакратыю

